

УДК 330.65:336.1.352

Східницька Г.В.,
к.е.н., в.о. доцента кафедри фінансів і кредиту,
Львівський національний аграрний університет

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Постановка проблеми. Сільські території є однією з найбільш незахищених ланок у загальній національній структурі. Жителі сільських територій щоденно стикаються з тими явищами, які є характерними для низького рівня якості життя населення. Зростає безробіття, занижені можливості в отриманні якісної освіти, медичної допомоги, самореалізації тощо погіршують становище сільських територій, сповільнюють темпи їх розвитку. Подолання безробіття на селі мало б відбуватися за рахунок розвитку підприємництва в несільськогосподарських видах діяльності. Так, у країнах ЄС-25 близько 87% зайнятих і 95% створеної доданої вартості в сільській місцевості пов'язано з цією сферою. Однак в Україні невеликі розміри населених пунктів, віддаленість від основних транспортних шляхів унеможливають створення на місці належної інфраструктури для розвитку цих видів підприємництва [2; 3; 4].

Вирішення існуючої проблеми можливе при умові достатнього фінансового забезпечення сталого розвитку сільських територій, під яким розуміється поступальний розвиток сільської спільноти, за якого забезпечуватиметься виконання нею основної національної функції - виробництво агропродовольства, а також формування суспільних благ; відтворення населення, підвищення рівня і покращання якості його життя; підтримання екологічної рівноваги на засадах належного фінансування. Це зумовлює необхідність розробки урядом чіткої фінансової стратегії та тактики, тобто окреслення довготривалої траєкторії фінансової політики, розрахованої на майбутню перспективу, що передбачає розв'язання великомасштабних завдань сільських територій у зрізі економічних, екологічних та соціальних аспектів [2; 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку сільських територій, яка тісно пов'язана з питанням фінансування, активізувала відповідні дослідження вітчизняних вчених: Ю. Губені, Л. Мармуль, І. Прокопи, О. Попової, О. Сарапіної, В. Терещенка, В. Юрчишина. Питанням розвідки теоретичного базису й практичних аспектів здійснення фінансової політики приділяло увагу коло вчених ще у 19–20 ст., зокрема Л.І. Абалкін, О.Є. Вознесенський, І.Х. Озеров, І.І. Янжула та ін., а також цим питанням приділяють увагу сучасні українські вчені М.М. Александрова, О.Д. Василик, О.Є. Гудзь, О.Р. Романенко, В.М. Опарін. Водночас актуальними залишаються проблеми сучасних особливостей застосування категорії „фінансова політика” в питаннях розвитку сільських територій [3; 4].

Постановка завдання. Основним завданням дослідження є обґрунтування фінансових засад сталого розвитку сільських територій з урахуванням забезпечення належного рівня якості життя сільських жителів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішне здійснення аграрної реформи, перехід на рейки сталого розвитку сільського господарства та сільських територій тісно переплітається з досягненням фінансової макrorівноваги та стабілізації.

Нині в наукових колах розповсюджена думка, що фінанси презентуються як економічна категорія. Однак економічні категорії є лише плодом економічних відносин і вважаються об'єктивними реальностями лише настільки, наскільки існують економічні відносини [1; 12]. Тобто, економічні категорії є відлунням суспільних виробничих відносин і без них не існують.

Слід визнати, що підмурком фінансів як економічної категорії вважаються фінансові відносини. Фінансові відносини формуються у динаміці використання фінансовими категоріями своїх безпосередніх функцій. Перебуваючи на позиції відтворювальної теорії фінансів, необхідно відзначити, що у контурі фінансових відносин ескізно варто сегментувати наступні вирішальні типи відносин: між економічними суб'єктами; між державою й економічними суб'єктами; між фізичними та юридичними суб'єктами й ті відносини, що генеруються у лоні економічного суб'єкту. У світлі сутнісного наповнення фінансової категорії, який вважається її якісним відлунням, конкретний її прояв окреслює певні кількісні параметри.

На практиці, фінансова категорія працює у контурі певних фінансових важелів, інструментарію та стимулів, а також проявляється через призму сукупності фінансових індикаторів, коефіцієнтів, показників, індексів що демонструють коло господарювання як окремого економічного учасника, так і держави. Тобто, досягти адекватного відлуння економічної об'єктивної реальності можна лише з розглядом існуючого фінансового простору [10; 12].

У своїх фінансових інтересах держава й економічні суб'єкти використовують певну фінансову

політику. Нині прикладне застосування фінансової політики на всіх рівнях вважається складною проблемою. Логіка її розв'язання зумовлює розгляд ключового слова – „політика”. Здійснення історичного генезису й термінологічної діагностики цієї категорії слід для побудови платформи подальшого виявлення змістового наповнення фінансової політики.

Політика (від грец. *politike* – мистецтво організації корегування державою) зазвичай трактується як певна суспільна діяльність [1; 9]. В тлумачних словниках записано неоднозначне тлумачення цієї категорії. Політика характеризується як лоно людської суспільної діяльності, форма людської життєдіяльності, результат потреби узгодження групових, приватних інтересів з суспільними. Вона виступає як певна надбудова над економічним базисом будь-якого суспільства та відображає практичні взаємозв'язки, і як певна ідеологія – знаходиться в межах економічних динамік. При цьому, застерігається, що політика представляє собою специфічну форму суспільної діяльності [1; 6].

Економічні інтереси слугують соціальною платформою політичних дій. З цього випливає висновок, що політика викривається одночасно і як певна діяльність (інтереси та взаємозв'язки), і як певна програма дій, концепція, траєкторія.

Нині роль держави як вирішального суб'єкта фінансових відносин значно зростає. Фінансова політика сталого розвитку позиціонується як вирішальний чинник реалізації державних функцій в агросфері, що тісно переплітаються з управлінням аграрної економіки, підвищенням дієвості аграрного виробництва, покращенням життя сільського населення тощо.

Завдання щодо корегування соціально-економічними та екологічними динаміками імплементуються через державну економічну політику, важливою ланкою якої вважається фінансова політика [1; 6].

Суб'єктивні заходи держави через фінансову політику відлунюють об'єктивність фінансових відносин і повинні спрямовуватись на досягнення визначеної мети та певних завдань. Такі заходи держави тісно переплітаються з акумуляцією, розподілом і використанням фінансових ресурсів і охоплюють усю сукупність руху фінансових потоків у економічному просторі.

Через здійснення низки фінансових заходів і методів держава забезпечує конкретизацію основних напрямів розвитку економічного простору, визначає сукупні параметри та витоки фінансових ресурсів, вектори їх руху та використання, здійснює управління соціально-економічними та екологічними процесами у просторі.

Вирішальна роль фінансової політики – це забезпечення безперебійної діяльності фінансової системи, сприяння ефективному здійсненню державою визначених соціальних, екологічних, фінансових, оборонних та інших функціональних заходів [1; 4]. Метою фінансової політики держави вважається примноження валового внутрішнього продукту, злет ефективності використання державних фінансових ресурсів, потрібних для повноосяжного забезпечення запитів суспільства, їх гармонійного розподілу між сферами та ланками економічного простору, соціальними системами та територіями.

Фінансова політика – складне фінансово-правове явище з глибоким макрофінансовим змістовим наповненням, що тісно переплітається з багатьма співпричетними фінансовими категоріями та поняттями, що зумовило появу в наукових екскурсах багатьох різноманітних тлумачень та суджень сутності й окреслення ознак фінансової політики [1; 6]. Тому чітке з'ясування економічної сутності та специфіки цієї категорії набуває принципового значення. Нині у сільському господарстві сучасні трансформаційні перетворення ринкових відносин зумовлюють відчутне посилення впливу заходів фінансової політики держави на дієвість його функціонування.

У наявних наукових екскурсах використовується різноманіття дефініцій терміну „фінансова політика”. У широкому тлумаченні воно ототожнюється з сукупністю державного втручання в процес нагромадження фінансових ресурсів, їх розподілу та використання, у вузькому – його здебільшого ототожнюють з фінансово-правовим нормуванням діяльності економічних суб'єктів.

Окремі дослідники, окреслюючи природу фінансової політики, утверджують її тісний зв'язок з обліком і фінансовим контролем за виробництвом і розподілом продукції [1; 11]. Цю проблематику вони вважають базовою для визначення пріоритетних завдань фінансової політики щодо банківських структур, монополізації зовнішньої торгівлі, фінансового державного контролю за обігом фінансових ресурсів, здійснення оподаткування. Фінансову політику вони пов'язують із забезпеченням фінансової централізації, акумуляції сил і мобілізації засобів задля певних фінансових перетворень.

Інші дослідники, наголошуючи на вирішальному призначенні фінансової політики щодо примноження виробництва, стверджують, що ця політика слугує для формування збалансованого поєднання централізованого та демократичного принципів в корегуванні розподілом і використанні фінансових ресурсів [6; 10].

Окремі вчені розглядають фінансову політику у контексті єдності категорій фінансів та кредиту в композиції державного управління і синтезують фінансово-кредитну політику з реальним фінансово-економічним станом країни, напрямками та способами трансформації фінансово-кредитної композиції, новими напрямками розв'язання проблем розбудови економічного простору

[10; 12].

З огляду літературних джерел видно, що фінансова політика зводиться до трьох основних блоків:

- визначення основних завдань та конкретизація перспективних і поточних заходів, які доцільно імплементувати задля розв'язання існуючих проблем за певний відтинок часу;
- розробка способів, засобів і конкретних технологій організації фінансових відносин, з використанням яких означені завдання вирішуються в найкоротші часові відтинки, а пріоритетні завдання розв'язуються гармонійно та раціонально;
- підбір і розстановка спеціалістів, спроможних розв'язати поставлені завдання, здійснити визначені заходи.

Отже, фінансовою політикою можна вважати формулювання мети та визначення завдань, на розв'язання яких зорієнтовується процес нагромадження, дефрагментації та перерозподілу сукупного багатства задля забезпечення фінансовими активами безперервної відтворювальної динаміки та задоволення окремих запитів розширеного відтворення.

Розуміння фінансової політики спирається на осмислення того, що за своїм характером фінансова політика як продукт фінансових відносин і мислення є суб'єктивною, а по витоках – відстороненою, тобто саме матеріальне виробництво визначає фінансові відносини економічних суб'єктів, конфігурацію та склад фінансової політики, витоки її забезпечення.

Встановлено, що на відміну від економічної категорії „фінанси”, „фінансова політика” позиціонує себе категорією імперативного управління фінансовим простором через грону інших категорій (фінансовий механізм, фінансове право, фінансове коло) і проявляється через фінансове планування, організацію динаміки формування і використання фінансових ресурсів, фінансове регулювання, фінансовий контроль тощо. Визначено, що фінансова політика стосовно досліджуваної проблеми - це множина спектру заходів, способів, інструментів зорієнтованих на розробку та реалізацію фінансової стратегії сталого розвитку сільських територій [1; 12].

Провідною ідеєю концепції сталого розвитку є забезпечення високого рівня життя, що передбачає гармонійний розвиток екологічної та соціально-економічної сфер. Нераціональна фінансова політика може спричинити розбалансування економічної системи у контексті принципів сталого розвитку, однак фінанси дають змогу збалансувати розвиток кожної сфери на основі перерозподілу валового внутрішнього продукту між окремими регіонами та всередині регіонів – між їх сферами [3; 4].

Головну роль у фінансуванні сталого розвитку забезпечують внутрішні фінансові нагромадження та прямі іноземні інвестиції. Позитивний ефект у сфері використання внутрішніх фінансових ресурсів пов'язаний із стабілізацією економіки, лібералізацією торгівлі, реформуванням податкової системи. Важливим чинником у зростанні інвестицій є визначення наявної кількості заощаджень, які можна ефективно надалі трансформувати в інвестиції.

Потенціал заощаджень - це потенційна, не використана величина наявних заощаджень секторів загального державного управління, домашніх господарств, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, фінансових і нефінансових корпорацій, враховуючи заощадження іноземних суб'єктів у національній економіці, яка формується на основі розподілу валового національного доходу.

На формування потенціалу заощаджень мають вплив такі чинники [8; 9]:

- соціально-економічні (доходи, доходні потоки фінансового ринку, інфляція, податки, споживання та його особливості, соціально-економічна ситуація в країні);
- політичні чинники (негативна політична ситуація призводить до нестабільності і зниження потенціалу заощаджень);
- психологічні (підвищення інтелектуального та культурного рівня, чи підвищення рівня довіри).

Сталий розвиток економіки сільських територій визначається державною фінансовою політикою – це частина соціально-економічної політики держави щодо забезпечення збалансованого зростання фінансових ресурсів у всіх ланках фінансової системи країни, фінансового забезпечення виконання соціально-економічних програм країни і регіонів, спрямованих на зростання рівня і якості життя населення [4; 8].

Основа фінансової політики сталого розвитку сільських територій – це чітке визначення єдиної концепції економічного розвитку, як у довготерміновій, так і короткотерміновій перспективі, вибір фінансових механізмів досягнення поставлених цілей, які забезпечують спрямування суспільного розвитку відповідно до принципів сталого розвитку.

За своєю сутністю сільські території – це історично сформована у законодавчо визначених межах системна сукупність, що поєднує в собі адміністративно-територіальну (сільські поселення, села, сільські ради) та територіально-функціональну приналежність, що характеризується певним способом життя, відмінного від міського [2; 8].

Сталий розвиток сільських територій характеризується як процес якісних змін, спрямованих на

стабільне соціально-економічне зростання сільських територій, підвищення ефективності сільської економіки, рівня зайнятості та якості життя сільського населення на основі реалізації комплексу економічних, соціальних і екологічних заходів державного та місцевого рівня [7; 8].

Фінансова політика держави має бути направлена на системне вирішення таких основних проблем сталого розвитку сільських територій, пов'язаних з:

- руйнуванням соціальної інфраструктури сільських територій та зниженням рівня надання соціальних послуг на селі;
- зниженням інвестиційної привабливості сільської економіки;
- збільшенням міграції сільської молоді та зменшення доходу сільського населення;
- ускладненням доступу дрібних сільськогосподарських товаровиробників - фізичних осіб та особистих селянських господарств до агросервісних послуг (зберігання, переробка виробленої продукції) та мережі збуту виробленої продукції;
- недостатнім рівнем заходів щодо забезпечення екологічної безпеки, охорони та збереження природних ресурсів сільських територій [1; 3-5].

У вирішенні досліджуваної проблеми необхідно насамперед здійснити конкретні кроки у формуванні напрямів державної політики сталого розвитку сільських територій щодо створення соціально-економічних умов для забезпечення ефективності сільської економіки, підвищення рівня якості життя сільського населення, а також раціонального використання і відродження природно-ресурсного потенціалу сільських територій.

Встановлено, що не відбудеться ефективного вирішення проблемних питань розвитку сільських територій лише через збільшення фінансування переважно сільськогосподарського виробництва та декларування окремих соціально-економічних і екологічних заходів, а також диверсифікації сільської економіки за відсутності реальних механізмів і фінансових джерел їх реалізації. Це не сприятиме системному вирішенню створення сприятливих умов для підвищення доходів сільського населення, не забезпечить розв'язання проблем зайнятості, екологічної безпеки господарювання і проживання, поступального розвитку сільських громад, а, навпаки, збільшить потребу в субсидіюванні з державного бюджету, місцевих (обласних, районних, міських, сільських, селищних) бюджетів.

Необхідна обґрунтована концепція сталого розвитку сільських територій, яка б забезпечувала комплексне вирішення проблеми з використанням трьох основних підходів: економічного, соціального й екологічного. Економічний підхід заснований на необхідності оптимального використання обмежених ресурсів; використання екологічних природо-, енерго-, і матеріалозберігаючих технологій, мінімізацію, переробку та знищення відходів. Соціальна складова сталого розвитку сільських територій орієнтована на людину та спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми. З екологічного погляду, сталий розвиток повинен забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери [3-5].

Компоненти концептуальної моделі сталого розвитку, що є механізмами організації та функціонування національної, регіональної та світової економіки – це соціалізація, державне регулювання, суспільна відповідальність, екологічність, безпека, інформатизація, власність, корпоративна система, ринкове регулювання, інтелектуалізація, транснаціоналізація.

Проблема сталого розвитку сільських територій важлива не тільки для всієї країни, але передусім для її регіонів. Вплив об'єктів регіональної економіки, їхньої територіальної організації на соціально-економічний стан регіонів обумовлює регіональний аспект сталого розвитку продуктивних сил.

Сталий розвиток продуктивних сил сільського регіону - це прагнення досягти бажаного рівня їхньої розбудови завдяки мобілізації внутрішніх та зовнішніх можливостей регіональної економіки. Важливими показниками є: політичне становище, раціональне використання природно-ресурсного виробничого потенціалу регіону, результати ринкового реформування відносин власності, поліпшення умов та середовища життєдіяльності населення, збереження екологічної безпеки території регіону [5; 7].

Для України є необхідним не тільки досягнення економічного зростання, але й забезпечення його стійкості. Рівноважний стан економіки для довгострокового періоду є результатом стійкого рівня капіталоозброєності, який залежить від норми збереження, вибуття капіталу та його розміру. Коли інвестиції з часом співпадуть із вибуттям капіталу, економіку буде стабілізовано.

Досягнення бажаних результатів сталого розвитку сільських територій можливо лише тоді, коли інноваційна діяльність не буде обмежена виключно технічними інноваціями. Пріоритетними повинні бути визнані також соціальні (як і екологічні) аспекти інноваційної діяльності. Вкладення капіталу в освіту, науку, охорону здоров'я, оздоровчий спорт, соціальну інфраструктуру, тобто в усе те, що пов'язано з розвитком людського капіталу, рівною мірою з технологічними змінами є взаємопов'язаними і взаємозалежними чинниками сталого економічного зростання [10; 12].

В соціально-економічних і виробничих процесах сільських територій як і будь-якого суб'єкта

господарювання виникають різноспекторні фінансові відносини, що тісно переплітаються з управлінням виробництва, збутом, нагромадженням фінансових ресурсів, дефрагментацією та використанням здобутків.

Висновки з проведеного дослідження. Вирішальна роль фінансової політики – це забезпечення безперервної діяльності фінансової системи, сприяння ефективному здійсненню державою визначених соціальних, екологічних, фінансових, оборонних та інших функціональних заходів. Метою фінансової політики держави вважається примноження валового внутрішнього продукту, злет ефективності використання державних фінансових ресурсів, потрібних для повноосязного забезпечення запитів суспільства, їх гармонійного розподілу між сферами та ланками економічного простору, соціальними системами і територіями.

Фінансовою політикою можна вважати формулювання мети та визначення завдань, на розв'язання яких зорієнтовується процес нагромадження, дефрагментації та перерозподілу сукупного багатства задля забезпечення фінансовими активами безперервної відтворювальної динаміки і задоволення окремих запитів розширеного відтворення.

Фінансова політика сталого розвитку позиціонується, як вирішальний чинник реалізації державних функцій в агросфері, що тісно переплітаються з управлінням аграрної економіки, підвищенням дієвості аграрного виробництва, покращенням життя сільського населення.

Провідною ідеєю концепції сталого розвитку сільських територій є забезпечення високого рівня життя, що передбачає гармонійний розвиток екологічної і соціально-економічної сфер.

Сталий розвиток економіки сільських територій визначається державною фінансовою політикою – це частина соціально-економічної політики держави щодо забезпечення збалансованого зростання фінансових ресурсів у всіх ланках фінансової системи країни, фінансового забезпечення виконання соціально-економічних програм країни і регіонів, спрямованих на зростання рівня і якості життя населення.

Бібліографічний список

1. Ботвіна Н.О. Фінансова політика сталого розвитку агросфери : монографія / Н.О.Ботвіна. – К. : – ННЦ ІАЕ, – 2011. – 303 с.
2. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики / Ю. Губені // Економіка України. – 2007. – №4. – С. 62–70.
3. Латинін М.А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання: монографія / М.А. Латинін. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ „Магістр”, – 2006. – 320 с.
4. Левченко Н.М. Державна підтримка фінансового забезпечення розвитку аграрного сектора економіки [Електронний ресурс] / Н.М.Левченко // Теорія та практика державного управління. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/2/03.pdf>.
5. Моделирование социо-эколого-экономической системы региона / Под ред. В.И. Гурмана, Е.В. Рюминой. – М. : Наука, 2003. – 175 с.
6. Нестеров В.В. Финансовая система и экономика / В.В. Нестеров, Н.С. Желтов. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 432 с.
7. Осауленко О.Г. Сталий соціально-економічний розвиток: моделювання та управління / О.Г. Осауленко. – К. : Вісник УАДУ, 2000. – 176 с.
8. Райнсберг К. Развитие сельской местности как элемент региональной аграрной политики / Райнсберг К. // Региональные аспекты аграрных преобразований: политика, реструктуризация, рыночная адаптация / Под редакцией П. Тиллака и В. Зиновчука. – Halle (Saale): Druck-Zuck GmbH, 2003. – 238 с.
9. Стецюк П.А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств / П.А. Стецюк. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 386 с.
10. Финансовый менеджмент: теория и практика : учебник / под ред. акад. Е. С. Стояновой ; Фин. акад. при Прав-ве РФ, Акад. менеджмента и рынка. – М. : Перспектива, 2001. – 656 с.
11. Чупіс А.В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства / А.В. Чупіс. – Довкілля, 2007. – 404 с.
12. Шклярук С.Г. Финансовая система: структура, механизм функционирования, оптимизация : монография / С.Г. Шклярук. – К.: Нора-принт, 2003. – 568 с.

References

1. Botvina, N.O. (2011), *Finansova polityka staloho rozvytku ahrosfery* [“The financial policy of sustainable development of agrosphere”] monograph, NNTs IAE, Kyiv, Ukraine, 303 p.
2. Hubeni, Yu. (2007), “Development of rural territories: some aspects of European theory and practice”, *Ekonomika Ukrainy*, no. 4, pp. 62–70.
3. Latynin, M.A. (2006), *Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy: mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання*

["Agricultural sector of Ukraine: mechanism of state regulation"] monograph, Publishing House of KhRI NASM „Mahistr”, Kharkiv, Ukraine, 320 p.

4. Levchenko, N.M. "State support for the financial security of the development of agrarian sector of economy", Theory and the practice of state administration, available at: <http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/2/03.pdf>.

5. Gurman, V.I., Ryumina, Ye.V. (2003), *Modelirovaniye sotsio-ekologo-ekonomicheskoy sistemy regiona* [Modeling of social, ecological and economic system of the region], Nauka, Moscow, Russia, 175 p.

6. Nesterov, V.V. Zheltov, N.S. (2004), *Finansovaya sistema i ekonomika* [The financial system and the economy], *Finansy i statistika*, Moscow, Russia, 432 p.

7. Osaulenko, O. H. (2000), *Stalyi sotsialno-ekonomichnyi rozvytok: modeliuvannia ta upravlinnia* [Sustainable social and economic development: modeling and management], Visnyk UADU, Kyiv, Ukraine, 176 p.

8. Rheinsberg, K. (2003), *Razvitiye selskoy mestnosti kak element regionalnoy agrarnoy politiki / Regionalnyye aspekty agrarnykh preobrazovaniy: politika, restrukturizatsiya, rynochnaya adaptatsiya* [Development of rural areas as an element of the regional agricultural policy. Regional aspects of agrarian reform: policy, restructuring, market adaptation], edited by Tillak, P., Zinovchuk, V., Halle (Saale): Druck-Zuck GmbH, 238 p.

9. Stetsiuk, P.A. (2008), *Teoriia i praktyka upravlinnia finansovymy resursamy silskohospodarskykh pidpriemstv* [Theory and practice for management of financial resources of agricultural enterprises], NNTs IAE, Kyiv, Ukraine, 386 p.

10. Stoyanova, Ye. S. (2001), *Finansovyy menedzhment: teoriya i praktika* [Financial Management: the theory and practice] textbook, The Financial Academy under the Government of Russian Federation, Academy of Management and Market, *Perspektiva*, Moscow, Russia, 656 p.

11. Chupis, A.V. (2007), *Otsinka, analiz, planuvannia finansovoho stanovyshcha pidpriemstva* [Evaluation, analysis, planning of financial situation at the enterprise], *Dovkillia*, 404 p.

12. Shkliaruk, S.H. (2003), *Finansovaya sistema: struktura, mekhanizm funktsionirovaniya, optimizatsiya* ["The financial system: structure, mechanism of functioning, optimization"] monograph, Nora-prynt, Kyiv, Ukraine, 568 p.

Східницька Г.В. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Мета. Основним завданням дослідження є обґрунтування фінансових засад сталого розвитку сільських територій з урахуванням забезпечення належного рівня якості життя сільських жителів.

Методика дослідження. В процесі дослідження використовувався діалектичний підхід, загальнонаукові і спеціальні методи. Зокрема: монографічний метод - при обґрунтуванні сутності понять «фінансова політика», «сільські території», «сталий розвиток»; структурно-логічний метод – при визначенні ролі і напрямів фінансової політики, обґрунтуванні концептуальних питань стратегії сталого розвитку сільських територій.

Результати. Визначено роль фінансової політики як сприяння ефективному здійсненню державою визначених соціальних, екологічних, фінансових, та інших функціональних заходів. Встановлено мету фінансової політики держави, яка примножує обсяг валового внутрішнього продукту, підвищує ефективність використання державних фінансових ресурсів. Обґрунтовано сутнісну характеристику сталого розвитку сільських територій. Виявлено, що фінансова політика сталого розвитку позиціонується, як вирішальний чинник реалізації державних функцій в агросфері, що тісно переплітаються з управлінням аграрної економіки, підвищенням дієвості аграрного виробництва, покращенням життя сільського населення. Сформовано провідну ідею концепції сталого розвитку сільських територій, яка стверджує забезпечення високого рівня життя, гармонійний розвиток екологічної та соціально-економічної сфер.

Сталий розвиток економіки сільських територій визначено державною фінансовою політикою, частиною соціально-економічної політики держави щодо забезпечення збалансованого зростання фінансових ресурсів, фінансового забезпечення виконання соціально-економічних програм.

Наукова новизна. Використано комплексний підхід до розгляду проблеми вироблення збалансованої фінансової політики сталого розвитку економіки сільських територій, направлено на виконання соціально-економічних програм, спрямованих на зростання рівня і якості життя населення.

Практична цінність. Отримані результати дослідження сприятимуть виробленню обґрунтованої політики на забезпечення соціально-економічного й екологічного розвитку сільських територій та підвищенню добробуту населення.

Ключові слова: фінансова політика, сільські території, сталий розвиток, державне регулювання, добробут сільського населення.

Shkidnytska H.V. THE FINANCIAL POLICY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL TERRITORIES

Purpose. The main objective of the research is the substantiation of financial principles for sustainable development of rural territories taking into account collateral for the proper level of quality life for rural residents.

Methodology of research. The dialectical approach, general and scientific and special methods were used in the research process. In particular: monographic method – for substantiation essence of the concepts "financial policy", "rural territories", "sustainable development"; structural and logical method – in defining the role and directions of financial policy, substantiation of the conceptual strategy for sustainable development of rural territories.

Findings. The role of financial policy as promoting the effective implementation of certain social, environmental, financial, and other functional measures by the state has been determined. It has been established the purpose of financial policy of the state, which increases the gross domestic product, increases the efficient use of state financial

resources. It has been substantiated intrinsic characteristics of sustainable development of rural territories. It has been found that the financial policy of sustainable development is positioned as a crucial factor in the implementation of public functions in the agricultural domain, which is closely intertwined with the management of agricultural economics, increasing the efficiency of agricultural production, improving the lives of rural population. It has been formed a central idea for sustainable development of rural territories which claims to ensure a high standard of living and harmonious development of environmental and social and economic spheres.

Sustainable economic development of rural territories is defined public financial policy as a part of social and economic policy of the state to ensure sustainable growth of financial resources, financial support for implementation of social and economic programs.

Originality. The comprehensive approach to consideration the problem of making balanced financial policy of sustainable economic development of rural territories that is aimed at implementation of social and economic programs to increase the level and quality of population life was used.

Practical value. The obtained results of research will contribute to the development of substantiated policy for providing social, economical and environmental development of rural territories and improving the welfare of rural population.

Key words: financial policy, rural territories, sustainable development, state regulation, welfare of rural population.

Схидницька Г.В. ФИНАНСОВАЯ ПОЛИТИКА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

Цель. Основной задачей исследования является обоснование финансовых основ устойчивого развития сельских территорий с учетом обеспечения надлежащего уровня качества жизни сельских жителей.

Методика исследования. В процессе исследования использовался диалектический подход, общенаучные и специальные методы. В частности: монографический метод - при обосновании сущности понятий «финансовая политика», «сельские территории», «устойчивое развитие»; структурно-логический метод - при определении роли и направлений финансовой политики, обосновании концептуальных вопросов стратегии устойчивого развития сельских территорий.

Результаты. Определена роль финансовой политики как содействие эффективному осуществлению государством определенных социальных, экологических, финансовых и других функциональных мероприятий. Установлено цель финансовой политики государства, которая умножает объем валового внутреннего продукта, повышает эффективность использования государственных финансовых ресурсов. Обосновано сущностную характеристику устойчивого развития сельских территорий. Выявлено, что финансовая политика устойчивого развития позиционируется, как решающий фактор реализации функций в агросфере, которые тесно переплетаются с управлением аграрной экономики, повышением действенности аграрного производства, улучшением жизни сельского населения. Сформировано ведущую идею концепции устойчивого развития сельских территорий, которая утверждает обеспечения высокого уровня жизни, гармоничное развитие экологической и социально-экономической сфер.

Устойчивое развитие экономики сельских территорий определено государственной финансовой политикой, частью социально-экономической политики государства по обеспечению сбалансированного роста финансовых ресурсов, финансового обеспечения выполнения социально-экономических программ.

Научная новизна. Использован комплексный подход к рассмотрению проблемы выработки сбалансированной финансовой политики устойчивого развития экономики сельских территорий, направленного на выполнение социально-экономических программ, устремленных на повышение уровня и качества жизни населения.

Практическая ценность. Полученные результаты исследования будут способствовать выработке обоснованной политики обеспечения социально-экономического и экологического развития сельских территорий и повышению благосостояния населения.

Ключевые слова: финансовая политика, сельские территории, устойчивое развитие, государственное регулирование, благосостояние сельского населения.